

KRZYSZTOF R. PROKOP

SUKCESJA ŚWIĘCEŃ BISKUPICH PASTERZY KOŚCIOŁA KATOWICKIEGO (1925/1926–2005/2006)

Rok 2005, w którym przypadła 80. rocznica erygowania biskupstwa ze stolicą w Katowicach (28 X), zapisał się też w dziejach Kościoła katowickiego jubileuszem 20-lecia sakry metropolity Damiana Zimonia (29 VI) oraz nominacją nowego biskupa pomocniczego Józefa Kupnego (21 XII), będącego jednym z pierwszych (obok sufraganów: ełckiego Romualda Kamińskiego, przemyskiego Mariana Rojka, wrocławskiego Andrzeja Siemienińskiego i łomżyńskiego Tadeusza Bronakowskiego) polskich duchownych włączonych do grona episkopatu przez obranego 19 IV 2006 r. na Stolicę Piotrową papieża Benedykta XVI¹. Wszystkie te fakty, w łącznym ujęciu, stwarzają dogodną sposobność dla zaprezentowania pokrótce problematyki sukcesji święceń biskupich (sukcesji apostolskiej) pasterzy Kościoła katowickiego na przestrzeni ośmiu dekad jego dotychczasowej historii, poczynając od momentu konsekracji Augusta Hlonda, pierwszego ordynariusza śląskiego (3 I 1926 r.), a na sakrze sufragana Józefa Kupnego kończąc (4 II 2006 r.). Zamierzamy tedy wpieryw zebrać tu podstawowe informacje o święceniach biskupich łącznie 14 hierarchów, którym przyszło w ciągu tychże osiemdziesięciu lat pełnić posługę biskupią w (archi)diecezji katowickiej (w porządku chronologicznym są to: August Hlond, Arkadiusz Lisiecki, Stanisław Adamski, Teofil Bromboszcz, Juliusz Bieniek, Herbert Bednorz, Józef Kurpas, Czesław Domin, Janusz Zimniak, Damian Zimoń, Gerard Bernacki, Piotr Libera, Stefan Cichy i Józef Kupny), a następnie dokonać ich przyporządkowania do wyróżnianych w literaturze przedmiotu linii sukcesji apostolskiej katolickiego episkopatu, wskazując też na wzajemne powiązania w obrębie poszczególnych owych linii. Nie trzeba chyba w tym miejscu dodawać, że tego rodzaju analiza wpisuje się w o wiele szerszą problematykę sukcesji święceń biskupich polskiego episkopatu jako cząstki światowego kolegium następców Apostołów².

* * *

¹ Grono to należało by poszerzyć jeszcze o czynnego w Boliwii polskiego werbistę Krzysztofa Białasika, który 30 VI 2005 r. został prekonizowany ordynariuszem Oruro.

² Wybraną literaturę przedmiotu z tej dziedziny zob. niżej wskazaną w przyp. 30.

W odróżnieniu od historii większości biskupstw polskich o starszej metryce, dzieje (archi)diecezji katowickiej – w szerszym czy węższym wymiarze – stały się przedmiotem zainteresowania wcale licznego grona badaczy, przede wszystkim zaś doczekały się syntetycznego ujęcia w postaci wydanej na 75-lecie istnienia tegoż Kościoła partykularnego monografii pióra Jerzego Myszora³. Podobnie i postaciom górnośląskich arcybiskupów (choć żaden z nich nie posiada jeszcze wyczerpującej biografii) poświęcono wiele miejsca w rozmaitych publikacjach (przede wszystkim na kartach słowników biograficznych), w których można znaleźć także przynajmniej pobieżne informacje o ich konsekracjach biskupich⁴. Uwalnia nas to od obowiązku szczegółowego przedstawiania *curriculum vitae* danego hierarchy tudzież okoliczności towarzyszących jego wyniesieniu do godności biskupiej, pozwalając ograniczyć się do kwestii ściśle związanych z sakrą i sukcesją apostołską każdego z nich. Zresztą i o poszczególnych spośród interesujących nas obecnie święceń biskupich nie ma potrzeby zbyt obszernie się rozwodzić, skoro z wszystkich tych ceremonii istnieją relacje w prasie, stąd zainteresowany bliższymi szczegółami czytelnik tam właśnie znajdzie stosowne opisy. Tu zatem ograniczymy się – jak to już zaznaczono – do zebrania podstawowych danych na temat owych kilkunastu sakr, nieco więcej uwagi przyjdzie nam natomiast poświęcić zagadnieniu sukcesji święceń biskupich pasterzy Kościoła katowickiego, bowiem na ten temat nigdzie dotychczas nie pisano osobno.

Pierwszym ordynariuszem erygowanej 28 X 1925 r. przez „polskiego” papieża Piusa XI diecezji śląskiej, ze stolicą w Katowicach, został liczący sobie wówczas 44 lata ks. August Hlond, salezjanin, postać tak przemożnie zapisana na kartach narodowej historii minionego stulecia. Jurysdykcję kościelną na Górnym Śląsku sprawował on zresztą już od trzech lat, będąc ustanowiony jeszcze 7 XI 1922 r. administratorem apostołskim tej części dotychczasowej diecezji wrocławskiej, która w następstwie plebiscytu znalazła się w granicach II Rzeczypospolitej. Prekonizacja biskupia A. Hlonda odbyła się 14 XII 1925 r., a już w trzy tygodnie później, w niedzielę 3 I 1926 r., nastąpiła uroczysta konsekracja nominata. Podniosła ta ceremonia miała miejsce w ustanowionym na mocy bulli cyrkumskrypcyjnej *Vixdum Poloniae unitas* (z 28 X 1925 r.) katedrą nowej diecezji kościele pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach (poświęcony w 1902 r. przez kardynała Jerzego Koppa z Wrocławia). Jakkolwiek biskupstwo śląskie od początku swego istnienia włączone zostało w obręb nowo utworzonej krakowskiej prowincji koś-

³ J. Myszor, *Historia diecezji katowickiej*, Katowice 1999 (gdzie też wskazana starsza literatura).

⁴ Przykładowo wskazać tu można na takie publikacje, jak m.in.: Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, „Życie Katolickie” 1983, 2, nr 5/6, s. 23–244; *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 5–7, pod red. L. Grzebień, Warszawa 1983; *Słownik polskich teologów*, t. 8, pod red. J. Mandziuka, Warszawa 1995; *Słownik biograficzny katolicyzmu społecznego w Polsce*, pod red. R. Bendera [i in.], Lublin 1994–1995; K. Krasowski, *Biskupi katolicy II Rzeczypospolitej. Słownik biograficzny*, Poznań 1996; *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego XIX i XX wieku*, pod red. M. Patera, Katowice 1996. Także: *Encyklopedia katolicka*, t. 1, Lublin 1973. Por.: A. Steuer, *Kalendarium dziejów Katowic*, Katowice 2001, gdzie wszakże nie odnotowano ani jednej spośród omówionych w obecnym opracowaniu sakr.

cielnej, jednakże to nie abp Adam Stefan Sapieha z Krakowa dopełnił w tym przypadku aktu konsekracji, lecz metropolita warszawski, kard. Aleksander Kakowski. Fakt ten wzbudził u współczesnych niejaki zdziwienie, co znalazło odbicie nawet w tekstach prasowych. Przykładowo w artykule zamieszczonym w „Kurierze Poznańskim” z 25 I 1926 r. napisano m.in.: „Niektóre szczegóły konsekracji ks. biskupa Hlonda są w różnych kołach przedmiotem pewnych kombinacji i refleksji. Gazety donosiły, że tzw. wyznanie wiary nowego elekta przyjął uroczyście jego metropolita, książę-arcybiskup krakowski Sapieha. Sądono więc ogólnie, że on też będzie konsekrował biskupa swej metropolii. Stało się jednak inaczej: arcybiskup krakowski nie wziął nawet udziału w całej wzniosłej uroczystości, mimo że nic nie wiadomo było o jakimś jego niedomaganiu. [...] Ks. biskupa Hlonda konsekrował ostatecznie ks. kardynał Kakowski”⁵. Faktem rzeczywiście jest, iż na tych pierwszych w Katowicach święceniach biskupich zabrakło ówczesnego metropolity krakowskiego, wbrew temu jednak, co utrzymuje anonimowy autor zacytowanego we fragmencie tekstu z „Kuriera Poznańskiego”, w prasie katolickiej podana została informacja, że nieobecność arcybiskupa A. S. Sapiehy spowodowana została właśnie chorobą. Trudno tu rozstrzygać, czy była to choroba „dyplomatyczna”, za czym mogło by dodatkowo przemawiać niepojawienie się na owym podniosłym akcie również biskupów z wchodzącej w skład tejże samej prowincji kościelnej diecezji tarnowskiej, tj. Leona Wałęgi i Edwarda Komara, choć z drugiej strony przybył ordynariusz kielecki Augustyn Łosiński i pierwszy pasterz utworzonego w tym samym momencie, co śląskie, biskupstwa częstochowskiego – Teodor Kubina, jakkolwiek jego akurat zgoła zabraknąć nie mogło, wywodził się bowiem właśnie z prezbiterium górnośląskiego (dzień wcześniej, 2 I 1926 r., uczestniczył on w kanonicznym objęciu diecezji przez A. Hlonda)⁶. Nie oni jednak podjęli się obowiązków współkonsekratorów (T. Kubina sam zresztą nie posiadał jeszcze święceń biskupich, które przyjął dopiero 2 II 1926 r. – właśnie z rąk A. S. Sapiehy oraz A. Hlonda i A. Łosińskiego), lecz ordynariusz przemyski Anatol Nowak (niegdysiejszy biskup pomocniczy w Krakowie) i sufragan poznański Stanisław Łukomski (w niespełna rok później ustanowiony pasterzem diecezji łomżyńskiej). Ponadto uroczystość tamtą udziałem swoim zaszczylicili m.in.: nuncjusz apostolski w II Rzeczypospolitej Lorenzo Lauri, arcybiskup tytularny Efezu, ordynariusze: sandomierski Marian Józef Ryx (Ryks) i łódzki Wincenty Tymieniecki, oraz sufragani: chełmiński Jakub Klunder, przemyski Karol Józef Fischer, sandomierski Paweł Franciszek Kubicki oraz warszawski Władysław Szcześniak (*nota bene* zmarły 9 IX tegoż roku) [łącznie uczestniczyło 15 biskupów + nuncjusz]⁷.

⁵ *Dookoła naszej nuncjatury. Spostrzeżenia i uwagi*, „Kurier Poznański” 1926, 21, nr 38 z 25 stycznia, s. 2. Zob. także: J. M y s z o r, *Historia diecezji...*, s. 71.

⁶ Zob.: „Wiadomości Diecezjalne. Organ Urzędowy Śląskiej Kurii Biskupiej” 1926, 1, nr 4 z 25 stycznia, s. 13, 14.

⁷ M.in.: „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” 1926, 16, nr 1, s. 40, 41; „Gość Niedzielny” 1926, 4, nr 1 z 3 stycznia, s. 4–8; „Przewodnik Katolicki” 1926, 32, nr 3 z 17 stycznia, s. 34; „Przegląd Katolicki” 1926, 5, nr 1 z 10 stycznia, s. 30–31; „Gazeta Kościelna” 1926, 33, nr 2 z 10 stycznia, s. 19; N. C i e s z y Ń s k i, *Roczniki katolickie na rok Pański 1926*, Poznań 1926, s. 367–368; A. K a k o w s k i,

Bezpodstawny wydaje się natomiast domysł, na który można natrafić w literaturze przedmiotu, że pierwotnie na konsekratora biskupa Augusta Hlonda przewidywany był ówczesny prymas Polski, kardynał Edmund Dalbor, metropolita gnieźnieński i poznański, lecz na przeszkodzie stanął po temu pogarszający się stan jego zdrowia (zmarł 13 II 1926 r.). W rzeczywistości w momencie, gdy została ogłoszona nominacja pierwszego ordynariusza śląskiego, wiadome już było, że stan prymasa jest na tyle poważny, iż wyklucza jego udział w ogóle w jakichkolwiek ceremoniach kościelnych (tym bardziej w charakterze konsekratora). Kard. Dalbor w tym czasie niemal już nie opuszczał swej rezydencji arcybiskupiej w Poznaniu, zarówno też on sam, jak i najbliższe otoczenie zdawało sobie sprawę, że jego życie zmierza ku rychłemu końcowi⁸. Ewentualność wyjazdu E. Dalbora do Katowic dla udzielenia święceń biskupich nowemu członkowi polskiego episkopatu w ogóle zatem nie wchodziła w rachubę.

Pierwszy ordynariusz śląski rządów biskupich w Kościele katowickim nie sprawował długo, bowiem on właśnie został z woli papieża Piusa XI następcą kard. Edmunda Dalbora na połączonych unię *aeque principaliter* stolicach arcybiskupich w Gnieźnie i Poznaniu. Jego translacja nastąpiła 24 VI 1926 r.; tego samego dnia namiestnik Chrystusowy prekonizował nowym biskupem dla Katowic starszego o półtora roku od A. Hlonda ks. Arkadiusza Lisieckiego. W jego przypadku nie było też najmniejszych wątpliwości ani niedomówień w sprawie, z czyich rąk winien przyjąć święcenia biskupie. Z jednej strony wywodził się on z prezbiterium archidiecezji poznańskiej (był zresztą rodowitym poznaniakiem), której pasterzem został obecnie August Hlond, z drugiej zaś po nim właśnie obejmował ster diecezji śląskiej, w pełni zatem zasadne było zwrócenie się przez A. Lisieckiego o udzielenie sakry właśnie do nowego prymasa Polski. Tym wszakże razem, nie chcąc po raz

Z niewoli do niepodległości. Pamiętniki, wyd. T. Krawczak, R. Świątek, Kraków 2000, s. 983; J. Gawlińska, *Wspomnienia*, wyd. J. Myszor, Katowice 2004, s. 46; *Schemat biograficzny kard. Augusta Hlonda, prymasa Polski, 1881–1948*, oprac. S. Kosiński, „Nasza Przeszłość” 1974, 42, s. 11; J. Bańka, *Ks. August Hlond na Górnym Śląsku w latach 1922–1926*, tamże, s. 134–135; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku...*, s. 86 (całość biogramu: s. 86–88); S. Kosiński, *Ks. August Hlond na Śląsku. W 60. rocznicę erygowania diecezji katowickiej*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 1985, 18, s. 21; J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 70–71 (całość biogramu: s. 69–71); *Katalog archidiecezji katowickiej 2005*, t. 2 – *Dekany i parafie*, oprac. J. Pawliczek, Katowice 2005, s. 268–269. Zob. nadto: A. Hlond, *Dziela*, t. 1 – *Nauczanie 1897–1948*, pod red. J. Koniecznego, Toruń 2003, s. 145–146; *Kto był kim w Drugiej Rzeczypospolitej*, pod red. J. Majchrowskiego, Warszawa 1994, s. 191 nr 650; R. Rak, *Charakterystyczne rysy duszpasterstwa biskupów katowickich (1922–1992)*, [w:] *Metropolia katowicka – górnośląska. Dziedzictwo historii. Wyzwania wobec przyszłości*, pod red. W. Świątkiewicz, J. Wycisły, Katowice 1994, s. 31–33; *Słownik biograficzny katolicyzmu...*, t. 1, s. 175–177 (P. Nitecki); K. Kraśowski, *Biskupi katolicy...*, s. 78–96 (zwl. s. 80); *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa...*, s. 134–139, zwł. s. 135 (J. Mandziuk); *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej*, Warszawa 1999, s. 127 (A. Kołodziejczyk); J. Mandziuk, *Hlond August Józef (1881–1948), salezjanin, biskup katowicki, arcybiskup gnieźnieńsko-poznański, arcybiskup gnieźnieńsko-warszawski, prymas Polski*, [w:] *Śląski słownik biograficzny. Seria nowa*, t. 1, pod red. M. Fazana, F. Serafina, Katowice 1999, s. 128–131; K. R. Prokop, *Arcybiskupi gnieźnieńscy w tysiącleciu*, Kraków 2000, s. 316–321 (zwl. s. 318); tenże, *Polscy kardynałowie*, Kraków 2001, s. 239–250 (zwl. s. 243).

⁸ Ostatnio na ten temat: C. Pest, *Kardynał Edmund Dalbor (1869–1926) – pierwszy prymas Polski Odrodzonej*, Poznań 2004, s. 445–451.

wtóry popełnić nietaktu w stosunku do osoby metropolity Adama Stefana Sapiehy, na miejsce konsekracji obrano nie Katowice, lecz prymasowskie Gniezno. W tamtejszej bazylice archikatedralnej Wniebowzięcia NMP, u grobu św. Wojciecha, drugi ordynariusz śląski dostąpił pełni kapłaństwa w niedzielę 24 X 1926 r. Fakt ów miał miejsce dokładnie w tydzień po uroczystym ingresie wpieryw w Poznaniu, a następnie (tego samego dnia) w Gnieźnie prymasa Augusta Hlonda (17 X tegoż roku), który też – jak już zaznaczono – podjął się w tym przypadku obowiązków głównego konsekrateura, natomiast jako współkonsekrateurzy wystąpili biskupi: Stanisław Wojciech Okoniewski, koadiutor chełmiński, i Antoni Laubitz, sufragan gnieźnieński. Poza nimi na akt ów nie przybyli wówczas inni członkowie episkopatu, niemniej wśród uczestników uroczystości znaleźli się trzej duchowni, którzy w najbliższych latach również dostąpili pełni kapłaństwa. I tak kapitułę metropolitalną z Poznania reprezentował ks. infułat Stanisław Adamski (za kilka lat następcą A. Lisieckiego w Katowicach), z kolei poznańską kapitułę kolegiacką NMP *in Summo* ks. Walenty Dymek (przyszły wpieryw sufragan, a następnie metropolita poznański), zaś z Katowic przybył (wraz z reprezentującymi kapitułę katedralną prepozytem Janem Kapicą oraz kanonikami Pawłem Brandysem i Aleksandrem Skowrońskim) dotychczasowy wikariusz kapitulny, ks. Teofil Bromboszcz (późniejszy pierwszy biskup pomocniczy w diecezji śląskiej)⁹.

Rządy pasterskie Arkadiusza Lisieckiego na Górnym Śląsku również nie należały do długich. Po niespełna trzech latach zmarł on 13 V 1930 r. – zaledwie w kilka miesięcy po swoich 50. urodzinach (przyczyną był udar serca). Już wcześniej zresztą poważnie niedomagał na zdrowiu i – jak zanotował w swoich wspomnieniach późniejszy biskup połowy Wojska Polskiego Józef Gawlina – „nosił się nawet przez pewien czas z zamiarem rezygnacji, co mu jednak Ks. Prymas [August Hlond], jadąc na Kongres Eucharystyczny do Kartaginy¹⁰, wybił z głowy”¹¹. Po śmierci drugiego ordynariusza śląskiego stolica biskupia w Katowicach przypadła

⁹ „Kurier Poznański” 1926, 21, nr 494 z 25 października, s. 4 (zob. również: nr 492 z 23 października, s. 3–4); „Przewodnik Katolicki” 1926, 32, nr 44 z 31 października, s. 599; „Niedziela” 1926, 1, nr 32 z 7 listopada, s. 8; J. J a c k o w s k i, *Lisiecki Arkadiusz Marian (1880–1930), biskup śląski, działacz społeczny i polityczny, historyk Kościoła*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 17, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1972, s. 453–454; *Schemat biograficzny kard. Augusta Hlonda...*, s. 12; Z. S z u b a, *Biskupi polscy XX wieku...*, s. 90 (całość biogramu: s. 89, 90); S. K o s i Ń s k i, *Ks. August Hlond na Śląsku...*, s. 22; J. M y s z o r, *Historia diecezji...*, s. 72 (całość biogramu: s. 71, 72). Zob. także: N. C i e s z y Ń s k i, *Roczniki katolickie na rok Pański 1927*, Poznań 1927, s. 514–518; *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 6..., s. 335–336 (M. Banaszak); C. M a z u r, *Ks. biskup Arkadiusz Marian Lisiecki (12 I 1880–13 V 1930) – inicjator serii «Pisma Ojców Kościoła w polskim tłumaczeniu»*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 1985, t. 18, s. 113–120 (zwł. s. 118); *Kto był kim w Drugiej Rzeczypospolitej...*, s. 196, nr 684; *Słownik biograficzny katolicyzmu...*, t. 2, s. 87–88 (R. Żmuda); K. K r a s o w s k i, *Biskupi katolicy...*, s. 142–144 (zwł. s. 143); *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa...*, s. 237–239 (I. Antonów-Nitsche); *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej...*, s. 192–193 (A. Kołodziejczyk); H. O l s z a r, *Duchowieństwo katolickie diecezji śląskiej (katowickiej) w Drugiej Rzeczypospolitej Polskiej*, Katowice 2000, s. 132–137; *Encyklopedia katolicka*, t. 10, Lublin 2004, kol. 1139–1140 (P. Janowski).

¹⁰ Kongres ten odbył się w dniach 7–11 V 1930 (zob. np.: N. C i e s z y Ń s k i, *Roczniki katolickie na rok Pański 1931*, Poznań 1931, s. 243–269).

¹¹ J. G a w l i n a, *Wspomnienia...*, s. 70.

kolejnemu kapłanowi wywodzącemu się spośród duchowieństwa wielkopolskiego, starszemu wiekiem od obu swych poprzedników ks. Stanisławowi Adamskiemu. Prekonizowany 2 IX 1930 r. przez papieża Piusa XI, w momencie włączenia do grona episkopatu miał 55 lat, a mimo to przypadł mu w udziale najdłuższy w dotychczasowych dziejach Kościoła górnośląskiego pontyfikat, który trwał aż 37 lat (1930–1967). Podobnie jak A. Lisiecki, również S. Adamski święcenia biskupie przyjął nie w stolicy powierzonej mu diecezji, lecz w rodzinnej Wielkopolsce. Tym wszakże razem miejscem dopełnienia aktu konsekracji nowego hierarchy nie była już bazylika prymasowska w Gnieźnie, lecz podniosła ta uroczystość odbyła się w murach archikatedry pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Poznaniu, na Ostrowie Tumskim (przyjmujący sakrę był dotychczas kanonikiem tamtejszej kapituły metropolitalnej). Fakt ów miał miejsce w niedzielę 26 X 1930 r., w uroczystość Chrystusa Króla, zaś jako główny szafarz święceń i tym razem wystąpił – co zrozumiale – prymas August Hlond, arcybiskup gnieźnieński i poznański, jeszcze w 1927 r. obdarzony godnością kardynalską. U jego boku obowiązku współkonsekratorów podjęli się sufragani: Antoni Laubitz z Gniezna i Walenty Dymek z Poznania, przy czym z opublikowanych relacji prasowych nie wynika, aby byli tam wówczas obecni inni biskupi (odnotowano natomiast przybycie delegacji kapituły katedralnej z Katowic w osobach księży: Pawła Brandysa, Józefa Gawliny, Józefa Kubisa i Michała Lewka, obok których i tym razem nie zabrakło ks. Teofila Bromboszcza)¹².

O ile biskupi A. Hlond i A. Lisiecki posługi pontyfikalne w diecezji sprawowali sami w pojedynkę, o tyle S. Adamski już w pierwszych latach swego pastrozowania wystarał się o biskupa pomocniczego. O powołaniu sufragana myślał zresztą już jego poprzednik i w ostatnich tygodniach życia wyznaczył nawet stosownego kandydata. Dokładnie też na dzień przed śmiercią sporządził pisemny wniosek w tej sprawie, który miał być przekazany Stolicy Apostolskiej, propo-

¹² M.in.: „Gość Niedzielny” 1930, 8, nr 44 z 2 listopada, s. 3, 4; „Przewodnik Katolicki” 1930, 36, nr 45 z 9 listopada, s. 12, 14; N. Cieszyński, *Roczniki katolickie na rok Pański 1931...*, s. 444; *Z życia i publicznej działalności biskupa Stanisława Adamskiego*, oprac. A. Gulczyński, Poznań 2000, s. 23, 24; Z. Szuband, *Biskupi polscy XX wieku...*, s. 99 (całość biogramu: s. 98–100); S. Kosiniński, *Ks. August Hlond na Śląsku...*, s. 22; J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 75 (całość biogramu: s. 72–75); S. Zygmunt, *R. Rak, Biskup Stanisław Adamski jakiego nie znamy*, Katowice 2003, s. 58, 246. Zob. także: „Wiadomości Diecezjalne. Organ Urzędowy Śląskiej Kurii Biskupiej” 1930, 5, nr 10 z 14 października, s. 104; nr 11 z 23 listopada, s. 111–121; B. Zongolowicz, *Dzienniki 1930–1936*, wyd. D. Zamojska, Warszawa 2004, s. 71. Nadto: A. Hlond, *Dziela*, t. 1..., s. 273, 274; *Encyklopedia katolicka*, t. 1, Lublin 1973, kol. 77, 78 (J. Kobylnicki i B. Michalski); W. Jacewicz, J. Woś, *Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939–1945*, t. 3, Warszawa 1978, s. 163; *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 5..., s. 28 (J. Mandziuk); *Kto był kim w Drugiej Rzeczypospolitej...*, s. 183, nr 602; R. Rak, *Charakterystyczne rysy duszpasterstwa...*, s. 35–38; *Słownik biograficzny katolicyzmu...*, t. 1, s. 2–3 (F. Stopniak); K. Krasowski, *Biskupi katolicki...*, s. 16–22 (zwl. s. 18); *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa...*, s. 6–11 (J. Myszor); *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej...*, s. 9 (T. Krawczak); H. Olszar, *Duchowieństwo katolickie...*, s. 137–141 (zwl. s. 140); A. Gulczyński, *Stanisław Adamski 1875–1967*, [w:] *Wielkopoleanie XX wieku*, pod red. A. Gulczyńskiego, Poznań 2001, s. 19–37; *Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945–1984*, t. 1, pod red. J. Myszora, Warszawa 2002, s. 3–6, zwl. s. 4 (A. Grajewski).

nując na biskupa pomocniczego wspomnianego tu ks. Józefa Gawlinę. Wskutek zgonu ordynariusza nominacja ta nie doszła do skutku, choć pewien jeszcze dalszy ciąg miała, bowiem odnośne pismo już po śmierci A. Lisieckiego przedłożone zostało zarówno kapitule katedralnej, jak i prymasowi A. Hlondowi, który z kolei powiadomił o tym nuncjusza Francesco Marmaggię¹³. Nowy pasterz diecezji śląskiej nominacji J. Gawliny jednakowoż nie podtrzymał, a nawet sprzeciwił się proponowanemu przez Episkopat Polski jego powołaniu na dyrektora krajowego Akcji Katolickiej. Niedoszły sufragan śląski ostatecznie jednak doczekał się biskupiej infuły – i to po niespełna trzech latach, jako że 15 II 1933 r. prekonizowany został tytulariuszem Mariamme i biskupem polowym Wojska Polskiego. Trudno tedy nie wspomnieć w tym miejscu i o jego konsekracji, tym bardziej że odbyła się ona właśnie na Górnym Śląsku, w kościele parafialnym pw. Świętej Barbary w Królewskiej Hucie (poświęconym w 1896 r. przez kard. Jerzego Koppa) – obecnie Chorzów. Fakt ów miał miejsce w niedzielę 19 III 1933 r., w uroczystość św. Józefa Oblubieńca NMP (patrona przyjmującego święcenia biskupie duchownego), przy czym i w tym przypadku obowiązków głównego konsekrateura podjął się kard. August Hlond, prymas Polski, natomiast współkonsekratorami byli ordynariusze: śląski Stanisław Adamski i łódzki Wincenty Tymieniecki¹⁴.

W rok po sakrze Józefa Gawliny, dnia 24 III 1934 r., nastąpiła prekonizacja pierwszego biskupa pomocniczego dla diecezji śląskiej. Został nim kilkakrotnie tu już wspominany, wówczas 48-letni ks. Teofil Bromboszcz, niegdysiejszy wikariusz generalny u boku A. Hlonda jako w pierw administratora apostolskiego, a następnie ordynariusza. Obdarzony stolicą tytularną Candyba, święcenia biskupie otrzymał on w kościele parafialnym pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Mysłowicach (również ten dom Boży konsekrował kard. Jerzy Kopp z Wrocławia – w 1895 r.), gdzie od 1927 r. był proboszczem, z rąk ordynariusza *loci* Stanisława Adamskiego, przy czym obowiązków współkonsekratorów podjęli się dwaj inni członkowie Episkopatu Polski pochodzący z Górnego Śląska, mianowicie ordynariusz częstochowski Teodor Kubina i dopiero co wzmiankowany biskup polowy Józef Gawlina¹⁵.

¹³ Por.: *Korespondencja Augusta Hlonda i Józefa Gawliny w latach 1924–1948*, wyd. J. Myszor, J. Konieczny, Katowice 2003, s. 105, nr 99, s. 107, nr 101; J. Gawlina, *Wspomnienia...*, s. 64–71.

¹⁴ M.in.: „Gość Niedzielny” 1933, 11, nr 12 z 19 marca, s. 161; nr 13 z 26 marca, s. 168–170; „Przewodnik Katolicki” 1933, 39, nr 14 z 2 kwietnia, s. 202, 212; „Niedziela” 1933, 8, nr 13 z 26 marca, s. 159; N. Cieszyński, *Roczniki katolickie na rok Pański 1934*, Poznań 1934, s. 462; J. Gawlina, *Wspomnienia...*, s. 81–83; *Schemat biograficzny kard. Augusta Hlonda...*, s. 14; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku...*, s. 102; S. Kosciński, *Ks. August Hlond na Śląsku...*, s. 22; K. Krasowski, *Biskupi katolicy...*, s. 71; H. Olszar, *Duchowieństwo katolickie...*, s. 180–182 (zwł. s. 181); S. Szymeczek, R. Rak, *Biskup Stanisław Adamski...*, s. 67, 68; *Katalog archidiecezji katowickiej 2005*, t. 2..., s. 61. Por.: B. Żongolowicz, *Dzienniki 1930–1936...*, s. 465, 466 (gdzie informacja, że na konsekrację J. Gawliny miał być zaproszony metropolita A. S. Sapieha, którego obecności na tym akcie nie potwierdzają jednak wskazane powyżej relacje prasowe).

¹⁵ M.in.: „Gość Niedzielny” 1934, 12, nr 23 z 10 czerwca, s. 307, 308; „Wiadomości Diecezjalne. Organ Urzędowy Śląskiej Kurii Biskupiej” 1934, 9, nr 9 (wrzesień), s. 277; „Niedziela” 1934, 9, nr 23 z 10 czerwca, s. 274; J. Kuderka, *Historia parafii myslowickiej*, Mysłowice 1934, s. 132–135; J. Bańka, *Biskup Teofil Bromboszcz (1886–1937) – pierwszy sufragan diecezji katowickiej*, „Nasza

Jak niegdyś Arkadiusz Lisiecki, u którego boku Teofil Bromboszcz również był z początku wikariuszem generalnym, pełnił posługę pasterską przez niespełna trzy lata, tak samo krótko czynny był w diecezji śląskiej pierwszy w jej dziejach sufragan. Zmarł 12 I 1937 r., w wieku zaledwie 51 lat¹⁶, stosunkowo też szybko, bowiem po zaledwie dwóch miesiącach, nastąpiła prekonizacja nowego biskupa pomocniczego. W dniu 13 III 1937 r. papież Pius XI wyniósł do godności tytulariusza Dascylium 42-letniego ks. Juliusza Bieńka, dotychczasowego kanclerza kurii diecezjalnej w Katowicach. Właśnie też w stolicy młodego biskupstwa odbyła się jego konsekracja, w (pro)katedrze pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła, w której murach pełni kapłaństwa dostąpił już niegdyś August Hlond. Uroczystość ta miała miejsce w niedzielę 25 IV 1937 r., i podobnie jak w przypadku sakry poprzedniego sufragana śląskiego, również tym razem głównym konsekratorem był ordynariusz *loci* Stanisław Adamski, podobnie też jednym ze współkonsekratorów był biskup połowy Józef Gawlina, drugim natomiast, wyświęcony na biskupa zaledwie kilka miesięcy wcześniej, sufragan częstochowski Antoni Zimniak¹⁷.

Sakra bp. Juliusza Bieńka była ostatnią spośród konsekracji pasterzy diecezji śląskiej w okresie międzywojennym. Kolejna odbyć się miała już w całkowicie odmiennej rzeczywistości życia społeczno-politycznego, w czasach dotkliwych represji, wymierzonych w Kościół katolicki w Polsce pozostającej pod rządami komunistycznymi. Mowa o święceniach biskupich Herberta Bednorza, które miały miejsce 24 XII 1950 r., a więc w Wigilię Bożego Narodzenia (dodatkowo był to

Przeszłość” 1966, 23, s. 300, 301 (całość: s. 279–311); Z. S z u b a, *Biskupi polscy XX wieku...*, s. 105 (całość biogramu: s. 104, 105); J. M y s z o r, *Historia diecezji...*, s. 76 (całość biogramu: s. 75, 76); H. O l s z a r, *Duchowieństwo katolickie...*, s. 142–145 (zwl. s. 144); S. S z y m e c k i, R. R a k, *Biskup Stanisław Adamski...*, s. 74 (gdzie błędna informacja, że został konsekrowany w Katowicach). Zob. nadto: *Encyklopedia katolicka*, t. 2, Lublin 1976, kol. 1088 (F. Gryglewicz); *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 5..., s. 159–160 (J. Mandziuk); *Kto był kim w Drugiej Rzeczypospolitej...*, s. 185, nr 613; *Słownik biograficzny katolicyzmu...*, t. 1, s. 55, 56 (M. Grzybowski); *Słownik biograficzny ziemi pszczyńskiej*, pod red. A. Łyski, Pszczyna [1994], s. 45, 46 (W. Musialik); K. K r a s o w s k i, *Biskupi katolicy...*, s. 37, 38; *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa...*, s. 51–55, zwł. s. 54 (L. Smółka); K. R. P r o k o p, *Kapłani gliwiczanie i z Gliwicami związani na stolicach biskupich i katedrach uniwersyteckich*, „Rocznik Muzeum w Gliwicach” 2000, 15, cz. 2, s. 691, 692; *Katalog archidiecezji katowickiej 2005*, t. 2..., s. 445.

¹⁶ Por.: J. G a w l i n a, *Wspomnienia...*, s. 46, gdzie stwierdza on w odniesieniu do T. Bromboszcza: „Jego energia była fantastyczna. Nieługo, niestety, wytrzymał ten rozpęd i umarł już w 1937 r.”. Co ciekawe, J. Gawlina nie odnotowuje w swoich wspomnieniach faktu bycia współkonsekratorem T. Bromboszcza.

¹⁷ M.in.: „Niedziela” 1937, 12, nr 18 z 2 maja, s. 218; „Przewodnik Katolicki” 1937, 43, nr 18 z 2 maja, s. 283 (gdzie widnieje błędna informacja, jakoby jednym ze współkonsekratorów był w tym przypadku ordynariusz częstochowski Teodor Kubina); „Wiadomości Diecezjalne. Organ Urzędowy Śląskiej Kurii Biskupiej” 1937, 12, nr 4 (kwiecień), s. 182, 183; *Korespondencja Augusta Hlonda i Józefa Gawliny...*, s. 176, nr 153; Z. S z u b a, *Biskupi polscy XX wieku...*, s. 109 (całość biogramu: s. 108, 109); J. M y s z o r, *Historia diecezji...*, s. 76, 77 (całość biogramu: s. 76–78); H. O l s z a r, *Duchowieństwo katolickie...*, s. 145–147 (zwl. s. 146); S. S z y m e c k i, R. R a k, *Biskup Stanisław Adamski...*, s. 86. Zob. nadto: W. J a c e w i c z, J. W o ś, *Martyrologium polskiego duchowieństwa...*, t. 3, s. 163; *Polscy kanoniści (wiek XIX i XX)*, oprac. J. R. Bar, t. 1, Warszawa 1981, s. 34, 35; *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 5..., s. 106–107 (J. Mandziuk); *Kto był kim w Drugiej Rzeczypospolitej...*, s. 184, nr 607; K. K r a s o w s k i, *Biskupi katolicy...*, s. 30, 31; *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa...*, s. 29–31 (J. Dziwoki); *Leksykon duchowieństwa represjonowanego...*, t. 1, s. 13–15 (J. Dziwoki).

w tamtym roku dzień niedzielny). Ze względu na ogólną sytuację w kraju (nie trzeba tu przypominać, że był to czas nasilającej się walki z wszelkimi przejawami życia kościelnego i coraz dalej posuniętymi restrykcjami w stosunku do duchowieństwa i wiernych), rzeczona konsekracja dopełniona została bez jakiegokolwiek rozgłosu (choć z drugiej strony nie był to akt tajny – jak w kilka lat później w przypadku biskupów: Teodora Bensch, Bolesława Kominka i Edmunda Nowickiego). Choć też prekonizacja H. Bednorza tytułariuszem Bulla Regia i zarazem koadiutorem z prawem następstwa przy schorowanym ordynariuszu śląskim (jeszcze w 1947 r. biskup S. Adamski uległ częściowemu paraliżowi) nastąpiła 4 V 1950 r., dopiero listem do wiernych datowanym na 11 XII tegoż roku pasterz Kościoła katowickiego powiadomił o tym fakcie diecezjan. W „Gościu Niedzielnym” informacja na ten temat została zamieszczona w numerze z 31 XII 1950 r.¹⁸, próżno też szukać na kartach owego tygodnika diecezjalnego relacji z uroczystości święceń biskupich. Jak zatem skądinąd wiadomo, akt ów miał miejsce w niedzielę 24 XII 1950 r. i odbył się w murach prokatedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach. Obowiązków głównego konsekrateura – pomimo stanu zdrowia – podjął się ordynariusz *loci* Stanisław Adamski, natomiast jako współkonsekrateurzy w ceremonii tej wzięli udział dwaj hierarchowie pochodzący z Górnego Śląska: miejscowy sufragan Juliusz Bieniek oraz biskup częstochowski Teodor Kubina¹⁹, który zaledwie w półtora miesiąca później, dnia 13 II 1951 r., zmarł w wieku 71 lat²⁰. Z kolei rok 1952 przyniósł deportację z diecezji śląskiej wszystkich trzech tutejszych biskupów, zaś ich powrót w jej granice stał się możliwy dopiero po wydarzeniach października 1956 r.²¹

Pod nieobecność w diecezji pasterza i jego biskupów pomocniczych odbyło się w dniu 30 X 1955 r. poświęcenie wznoszonej od lat nowej katedry Chrystusa Króla, którego dokonał następca T. Kubiny na stolicy biskupiej w Częstochowie Zdzisław Goliński. Ostatecznie też na mocy dekretu prymasa Polski Stefana Wyszyńskiego z 1 VIII 1957 r. pełniący dotychczas funkcję prokatedry kościół parafialny pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach utracił przysługujące mu aż do tego momentu prerogatywy pierwszej pośród świątyń biskupstwa

¹⁸ „Gość Niedzielnym” 1950, 23, nr 50 z 31 grudnia, s. 270.

¹⁹ M.in.: „Niedziela” 1951, 21, nr 4 z 28 stycznia, s. 26; „Tygodnik Powszechny” 1951, 7, nr 3 z 21 stycznia, s. 7 (gdzie jako datę sakry podano 23 XII 1950); C. D o m i n, *Nowy ordynariusz diecezji katowickiej*, „Wiadomości Diecezjalne. Organ Urzędowy Kurii Diecezjalnej w Katowicach” 1968, 36, nr 3/4, s. 47; 1975, 43, nr 12, s. 207, 213; Z. S z u b a, *Biskupi polscy XX wieku...*, s. 140 (całość biogramu: s. 140, 141); J. M y s z o r, *Życie i działalność ks. bp. Herberta Bednorza (1908–1989). Szkic biograficzny*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 1989, t. 22, s. 17; tenże, *Historia diecezji...*, s. 424 (całość biogramu: s. 423–425). Zob. nadto: *Polscy kanoniści...*, t. 1, s. 28; R. R a k, *Charakterystyczne rysy duszpasterstwa...*, s. 38–40; *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 8..., s. 47, 48 (J. Mandziuk i J. Myszor); *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa...*, s. 22–24 (J. Myszor); J. M y s z o r, *Bednorz Herbert (1908–1985), biskup katowicki*, [w:] *Śląski słownik biograficzny. Seria nowa*, t. 1..., s. 22–26; K. R. P r o k o p, *Kapłani gliwiczanie...*, s. 695–697; *Leksykon duchowieństwa represjonowanego...*, t. 1, s. 8–11 (J. Myszor).

²⁰ Zob.: „Gość Niedzielnym” 1951, 24, nr 11 z 18 marca, s. 79, 80.

²¹ Szerzej o tym pisze: A. G r a j e w s k i, *Wygnanie*, Katowice 2002³. Zob. także: J. M y s z o r, *Historia diecezji...*, s. 407–423.

śląskiego, odtąd też już nigdy więcej nie odbyły się w jego murach święcenia biskupie. Natomiast pierwsza sakra, której dopełniono w katedrze Chrystusa Króla, miała miejsce w niedzielę 24 II 1963 r. Tego dnia pełni kapłaństwa dostąpił tu 41-letni ks. Józef Kurpas, dotychczasowy kanclerz kurii biskupiej, prekonizowany 23 XI 1962 r. przez papieża bł. Jana XXIII tytulariuszem Orisa i sufraganem katowickim. Jego konsekratorem był biskup-koadiutor Herbert Bednorz, natomiast współkonsekratorami – biskupi pomocniczy Juliusz Bieniek z Katowic i Ignacy Jeż z Gorzowa Wielkopolskiego (formalnie jednak sufragan gnieźnieński), kolega z rocznika seminaryjnego nowo włączonego do grona episkopatu duchownego. Na tamtą uroczystość przybyli do Katowic również czterej inni biskupi pomocniczy, mianowicie: Stanisław Czajka i Stefan Bareła z Częstochowy, Waław Wycisk z Opola i Paweł Latusek z Wrocławia. W relacjach prasowych brak natomiast wzmianki o obecności w katedrze Chrystusa Króla podczas tamtej uroczystości 87-letniego ordynariusza Stanisława Adamskiego, odnotowano za to, że „objaśniające słowo [głosił] w czasie ceremonii z ambony ks. Czesław Domin”²². Ów ostatni był też kolejnym duchownym, który w murach katowickiej świątyni katedralnej dostąpił pełni kapłaństwa. Fakt ten miał miejsce w sobotę 15 VIII 1970 r., w święto Wniebowzięcia NMP, już za rządów pasterskich w diecezji Herberta Bednorza, jako ordynariusza *loci* (jego poprzednik zmarł 12 XI 1967 r.), który też podjął się obowiązków głównego konsekrata prekonizowanego 6 VI tegoż roku tytulariuszem Dagnum i zarazem trzecim w danym momencie biskupem pomocniczym 41-letniego C. Domina. Współkonsekratorami byli w tym przypadku dwaj pozostali sufragani katowicki, czyli Juliusz Bieniek i Józef Kurpas, obok nich zaś na uroczystość tę przybyli spośród członków Episkopatu Polski także ordynariusze Franciszek Jop z Opola i Jerzy Ablewicz z Tarnowa oraz biskupi pomocniczy Paweł Latusek z Wrocławia i Waław Wycisk z Opola²³.

Kiedy 17 I 1978 r. zmarł w wieku 83 lat sufragan Juliusz Bieniek (jako ostatni polski hierarcha włączony do grona episkopatu jeszcze w czasach II Rzeczypospolitej przez papieża Piusa XI), diecezja katowicka doczekała się w dwa i pół roku później kolejnego biskupa pomocniczego w osobie prekonizowanego 25 IX 1980 r. tytulariuszem Polignano Janusza Zimniaka. Jego święcenia biskupie odbyły się również w katedrze Chrystusa Króla w Katowicach, we wtorek 4 XI tegoż roku (we wspo-

²² M.in.: „Gość Niedzielny” 1963, 32, nr 12 z 24 marca, s. 89 (zob. także nr 8 z 24 lutego, s. 57, 58); Z. S z u b a, *Biskupi polscy XX wieku...*, s. 184 (całość biogramu: s. 183, 184); *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 8..., s. 325–326 (S. Cichy); K. R. P r o k o p, *Biskupi Kościoła katolickiego w III Rzeczypospolitej*, Kraków 1998, s. 78, 79; J. M y s z o r, *Historia diecezji...*, s. 428 (całość biogramu: s. 427, 428). Zob. nadto: „Tygodnik Powszechny” 1963, 17, nr 7 z 17 lutego; *Polscy kanoniści...*, t. 1, s. 273; *Słownik biograficzny ziemi pszczyńskiej...*, s. 160, 161 (H. Olszar); *Encyklopedia katolicka*, t. 10..., kol. 261, 262 (K. R. Prokop).

²³ M.in.: „Gość Niedzielny” 1970, 39, nr 33 z 16 sierpnia, s. 193, 194; nr 37 z 13 września, s. 219; „Słowo Powszechno” 1970, 24, nr 198 z 19 sierpnia, s. 1; „Tygodnik Powszechny” 1970, 24, nr 35 z 30 sierpnia, s. 5; „Esprit et Vie” 1973, 83, nr 49 z 6 grudnia, s. 720, nr 97; Z. S z u b a, *Biskupi polscy XX wieku...*, s. 203; K. R. P r o k o p, *Biskupi Kościoła katolickiego...*, s. 32, 33; J. M y s z o r, *Historia diecezji...*, s. 429 (całość biogramu: s. 428–430). Zob. nadto: A. R y b i c k i, *Zaufajcie miłosierdziu! Biskup Czesław Domin (1929–1996)*, Katowice 2002.

mnienie liturgiczne św. Karola Boromeusza, zarazem dzień imienin papieża Jana Pawła II), przy czym i tym razem głównym konsekratorem był ordynariusz *loci* Herbert Bednorz, zaś współkonsekratorami dwaj miejscowi biskupi pomocniczy: Józef Kurpas i Czesław Domin²⁴.

Ostatnio omówione sakry związane były z osobami ustanowionych do posługi na Górnym Śląsku biskupów pomocniczych. Pierwsza natomiast konsekracja pasterza Kościoła katowickiego, jaka odbyła się w katedrze Chrystusa Króla, miała miejsce w 1985 r., a więc 55 lat po święceniach biskupich Stanisława Adamskiego i 35 lat po sakrze Herberta Bednorza. Mianowicie po przyjęciu przez Stolicę Apostolską rezygnacji tego ostatniego z rządów w diecezji prekonizowany został w dniu 3 VI 1985 r. jego następca, 51-letni ks. Damian Zimoń. Kanoniczne objęcie biskupstwa przez nominata miało miejsce 18 VI tegoż roku, w którym to akcie – obok ustępującego pasterza i jego sukcesora – wzięli udział również wszyscy trzej sufragani oraz inni przedstawiciele duchowieństwa diecezjalnego. Jako że termin konsekracji nowego ordynariusza był już wówczas wyznaczony na 29 VI 1985 r., przy tej właśnie okazji nominat – jak odnotowuje w swej monografii J. Myszor – „poprosił [biskupa Herberta Bednorza], aby był [jego] współkonsekratorem. Biskup Bednorz wymówił się, ponieważ w dniu następnym wyjeżdżał z kraju, aby wygłosić dawno planowany wykład i nie był pewien, czy zdąży wrócić do 29 czerwca”²⁵.

Jak zatem wyżej zaznaczono, akt konsekracji piątego z kolei ordynariusza katowickiego odbył się w sobotę 29 VI 1985 r., w uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła, w katedrze Chrystusa Króla w Katowicach. Na głównego konsekratora zaproszony został prymas Polski, kardynał Józef Glemp, natomiast jako współkonsekratorzy wystąpili: kard. Franciszek Macharski, metropolita krakowski, abp Jerzy Stroba, metropolita poznański, oraz – w zastępstwie nieobecnego na tej podniosłej ceremonii byłego ordynariusza Herberta Bednorza – bp Józef Kurpas, jako najstarszy wiekiem i sakrą z katowickich sufraganów. Spośród członków Episkopatu Polski, obok wyżej wymienionych hierarchów, tego dnia do stolicy Górnego Śląska przybyli również, aby wziąć udział w akcie konsekracji, ordynariusze: częstochowski Stanisław Nowak, gorzowski Wilhelm Pluta, kielecki Stanisław Szymecki i tarnowski Jerzy Ablewicz, oraz sufragani: gorzowski Paweł Socha, kielecki Marian Jaworski, krakowscy Jan Pietraszko i Kazimierz Górny, lubelski Piotr Hemperek (zarazem rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego), opolski Jan Wiczorek i wrocławski Tadeusz Rybak. Nie mogło oczywiście zabraknąć dwóch pozostałych biskupów pomocniczych z Katowic, tj. Czesława Domina

²⁴ M.in.: „Gość Niedzielny” 1980, 57, nr 44 z 2 listopada, s. 1; nr 46 z 16 listopada, s. 2; „Słowo Powszechne” 1980, 34, nr 241 z 6 listopada, s. 1; „Esprit et Vie” 1984, 94, nr 19 z 10 maja, s. 282, nr 103; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku...*, s. 221 (całość biogramu: s. 220, 221); K. R. Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego...*, s. 167, 168; J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 430. Zob. nadto: G. Polak, *Kto jest kim w Kościele. Ekumeniczne „who is who” chrześcijaństwa w Polsce. Stan na dzień 15 lutego 1999 r.*, Warszawa 1999, s. 433, 434.

²⁵ J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 425 (także s. 427).

i Janusza Zimniaka, obok których obecny był także przedstawiciel niemieckiego episkopatu, biskup Klaus Hemmerle z Akwizgranu (Aachen)²⁶.

Po raz kolejny mury katowickiej katedry Chrystusa Króla były świadkiem święceń biskupich w sobotę 16 IV 1988 r., kiedy to pełni kapłaństwa dostąpił prekonizowany 18 III tegoż roku tytulariuszem Sala Consilina ks. Gerard Bernacki, odtąd czwarty sufragan przy pasterzu Kościoła górnośląskiego. Właśnie też ordynariusz Damian Zimoń – po raz pierwszy w ciągu swej pasterskiej posługi – był w jego przypadku głównym konsekratorem, natomiast na współkonsekratorów zaproszono biskupów: częstochowskiego Stanisława Nowaka i opolskiego Alfonsa Nossola. Tego dnia do katowickiej świątyni katedralnej przybyło liczne grono członków Episkopatu Polski – na czele z arcybiskupem-metropolitą krakowskim, kard. Franciszkiem Macharskim, który też przewodniczył liturgii i wygłosił okolicznościową homilię; był również biskup-senior Herbert Bednorz i biskupi pomocniczy: gnieźnieński Jan Nowak, kielecki Piotr Skucha, krakowscy Julian Groblicki i Kazimierz Górny, opolski Gerard Kusz, sandomiersko-radomski Adam Odzimek, tarnowski Piotr Bednarczyk oraz katowiccy: Józef Kurpas, Czesław Domin i Janusz Zimniak²⁷.

Wraz z konsekracją G. Bernackiego po raz pierwszy od momentu ustanowienia w Katowicach stolicy diecezji zdarzyło się, że rezydowało tu równocześnie aż sześciu biskupów. Sytuacja taka nie trwała jednak długo, bowiem zaledwie w rok po opisanej powyżej sakrze zmarł 12 IV 1989 r. w wieku 81 lat biskup-senior Herbert Bednorz. Z kolei 1 II 1992 r. dotychczasowy sufragan katowicki Czesław Domin prekonizowany został ordynariuszem koszalińsko-kołobrzeskim, w związku z czym dobiegło kresu jego pasterskie posługiwanie na Górnym Śląsku. W trzy miesiące później, 19 V tegoż roku, zmarł z kolei najstarszy spośród katowickich biskupów pomocniczych – Józef Kurpas, od roku będący na emeryturze (jego rezygnacja przyjęta została przez Stolicę Apostolską 22 VI 1991 r.).

²⁶ M.in.: „Wiadomości Diecezjalne. Organ Urzędowy Kurii Diecezjalnej w Katowicach” 1985, 53, nr 7, s. 225–238 (zob. także: s. 238–251, gdzie o uroczystościach ingresowych); „Gość Niedzielny” 1985, 62, nr 27 z 7 lipca, s. 1, 3–5; „Słowo Powszechne” 1985, 39, nr 128 z 2 lipca, s. 1, 6; „Tygodnik Powszechny” 1985, 39, nr 27 z 7 lipca, s. 7; „Esprit et Vie” 1988, 98, nr 32–34 z 11–25 sierpnia, s. 455, nr 65 (gdzie pominięto J. Stróbę jako współkonsekratora); K. R. Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego...*, s. 168, 169; J. Mys z o r, *Historia diecezji...*, s. 427 (całość biogramu: s. 426, 427). Zob. nadto: G. P o l a k, *Kto jest kim w Kościele...*, s. 434; *Leksykon Kościoła katolickiego w Polsce...*, s. 61; *Vobis episcopus vobiscum christianus. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimonowi w dwudziestolecie posługi biskupiej w archidiecezji katowickiej oraz w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, pod red. W. Mys z o r a i A. Maliny, Katowice 2004.

²⁷ „M.in.: „Gość Niedzielny” 1988, 65, nr 17 z 24 kwietnia, s. 1, 4; „Słowo Powszechne” 1988, 42, nr 85 z 30 kwietnia–2 maja, s. 1, 2; „Wiadomości Diecezjalne. Organ Urzędowy Kurii Diecezjalnej w Katowicach” 1988, 56, nr 4, s. 136–146; „Tygodnik Powszechny” 1988, 42, nr 17 z 24 kwietnia, s. 7; „Esprit et Vie” 1991, 101, nr 32–34 (z 8–22 sierpnia), s. 454, nr 66 (gdzie jako główny konsekretory wskazany został F. Macharski, a jako współkonsekratorzy D. Zimoń i A. Nossol); K. R. P r o k o p, *Biskupi Kościoła katolickiego...*, s. 18, 19; J. Mys z o r, *Historia diecezji...*, s. 431 (całość biogramu: s. 430, 431). Zob. nadto: G. P o l a k, *Kto jest kim w Kościele...*, s. 25; *Leksykon Kościoła katolickiego w Polsce (stan na 2 sierpnia 2003 r.)*, pod red. B. Łozińskiego, G. Polaka i M. Przeworskiego, Warszawa 2003, s. 61.

W dniu 25 III 1992 r. ogłoszona została przez papieża Jana Pawła II reorganizacja struktur diecezjalnych Kościoła polskiego, która z jednej strony przyniosła utworzenie katowickiej prowincji kościelnej (metropolia górnośląska) i podniesienie Katowic do rangi stolicy archidiecezji, z drugiej jednak, w związku z erygowaniem wówczas nowej diecezji bielsko-żywieckiej, odszedł do niej do posługi w charakterze biskupa pomocniczego sufragan Janusz Zimniak. W następstwie tych wydarzeń w Katowicach pozostał sam arcybiskup-metropolita Damian Zimoń wespół z jednym tylko biskupem pomocniczym – Gerardem Bernackim. Ów do pewnego stopnia niedogodny stan rzeczy trwał nadzwyczaj długo, dopiero bowiem pod sam koniec 1996 r. nastąpiło prekonizowanie drugiego sufragana do posługi w archidiecezji katowickiej. Został nim 45-letni ks. Piotr Libera, od 23 XI tegoż roku biskup tytularny Centuria, który pełni kapłaństwa dostąpił w uroczystość Objawienia Pańskiego 6 I 1997 r. Jego sakra nie odbyła się jednakowoż na Górnym Śląsku ani też gdziekolwiek indziej w kraju, lecz w Wiecznym Mieście, w bazylice św. Piotra na Watykanie. Udzielił mu jej osobiście papież Jan Paweł II (tego dnia konsekrował on łącznie dwunastu biskupów), mając u swego boku w charakterze współkonsekratorów arcybiskupów: Giovanniego Battistę Re, substytuta Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej do spraw Ogólnych (Sostituto per gli Affari Generali), i Mirosława Stefana Marusyna, sekretarza watykańskiej Kongregacji Kościołów Wschodnich. Na ową uroczystość wyruszyła do Rzymu również delegacja Kościoła katowickiego, na czele z arcybiskupem D. Zimoniem i biskupem G. Bernackim. W Wiecznym Mieście dołączył do nich również stale tam przebywający abp Szczepan Wesoły, ówczesny delegat prymasa Polski do spraw duszpasterstwa polonijnego, pochodzący wszakże z Górnego Śląska (rodowity katowiczanie i do momentu nominacji biskupiej w 1969 r. członek prezbiterium górnośląskiego)²⁸.

Zaledwie w roku następnym, 1 V 1998 r., bp Piotr Libera obrany został sekretarzem generalnym Episkopatu Polski, co dalece ograniczyło możliwość udzielania się przezeń na niwie pasterskiej w Kościele katowickim (zwłaszcza w związku z koniecznością ciągłego przebywania w Warszawie). W tych okolicznościach już 26 VIII 1998 r. nastąpiła prekonizacja kolejnego, w danym momencie trzeciego sufragana dla Katowic, którym został – jako tytulariusz Bonusta – ks. infulat Stefan Cichy, dotychczasowy wikariusz generalny archidiecezji (także redaktor na-

²⁸ M.in.: „Gość Niedzielny” 1997, 73, nr 3 z 19 stycznia, s. 6; „Tygodnik Powszechny” 1997, 51, nr 3 z 19 stycznia, s. 2; „Biuletyn KAI” 1997, 5, nr 2 z 14 stycznia, s. 18; „Wiadomości Archidiecezjalne. Organ Urzędowy Kurii Metropolitalnej w Katowicach” 1997, 65, nr 1, s. 10–17 (zob. także: s. 17–25); „L’Osservatore Romano” [edycja polska] 1997, 18, nr 2, s. 27, 28; nr 3, s. 64; „Revue des Ordinations Episcopales” 1998, nr 7, s. 5, nr 10; K. R. P r o k o p, *Biskupi Kościoła katolickiego...*, s. 82, 83. Tego dnia sakrę z rąk papieża Jana Pawła II otrzymali w bazylice watykańskiej także biskupi: Luigi Pezzuto, Paolo Sardi (obecnie wicekamerling Świętego Kościoła Rzymskiego), Varkey Vithayathil (od 1999 r. arcybiskup większy Ernakulam-Angamaly obrządku syro-malabarskiego, w 2001 r. kreowany kardynałem), Delio Lucarelli, Ignace Baguibassa Sambar-Talkena, Luciano Pacomio, Angelo Massafra, Florentin Crihalmeanu, Jean-Claude PÉRISSET, Basilio do Nascimento i Hil Kabashi. Zob. nadto: G. P o l a k, *Kto jest kim w Kościele...*, s. 210; *Leksykon Kościoła katolickiego w Polsce...*, s. 26.

czelny „Śląskich Studiów Historyczno-Teologicznych”). Jego konsekracja odbyła się w sobotę 12 IX tegoż roku, w uroczystość Matki Bożej Piekarskiej, w katowickiej archikatedrze Chrystusa Króla. Jak dziesięć lat wcześniej, podczas sakry G. Bernackiego, również tym razem liturgii przewodniczył i wygłosił homilię kard. Franciszek Macharski, metropolita krakowski, zaś głównym konsekratorem – po raz wtóry – był abp Damian Zimoń. Obowiązku współkonsekratorów podjęli się dwaj pochodzący z Górnego Śląska pasterze diecezji – abp Stanisław Szymecki, metropolita białostocki, i bp Wiktor Skworc, ordynariusz tarnowski. Obok nich na uroczystość tę przybyło dziesięciu innych członków Episkopatu Polski, mianowicie Janusz Zimniak z Bielska-Białej, Jan Wieczorek i Gerard Kusz z Gliwic, Piotr Skucha z Kielc, Jan Bagiński i Jan Kopiec z Opola, Waław Świerzawski z Sandomierza, Adam Śmigieński z Sosnowca, jak również Gerard Bernacki i Piotr Libera z Katowic, a także reprezentujący niemiecki episkopat biskup Franz Virrath z Essen (z diecezją tą przyjmujący sakrę duchowny był z różnych względów blisko związany)²⁹.

Ostatnia z wymagających tu przywołania sakr, należąca już do dziejów Kościoła katolickiego na Górnym Śląsku w XXI stuleciu, to konsekracja prekonizowanego 21 XII 2005 r. biskupem tytularnym Vanariona ks. Józefa Kupnego, który zastąpił w posłudze sufragańskiej przeniesionego 19 III tegoż roku na stolicę biskupią w Legnicy S. Cichego. Odbyła się ona w archikatedrze Chrystusa Króla w Katowicach w sobotę 4 II 2006 r. i spośród wszystkich dotychczasowych uroczystości święceń biskupich pasterzy (archi)diecezji katowickiej zgromadziła największą liczbę uczestniczących w niej członków episkopatu. Nie licząc samego nominata, przybyło ich na ów akt łącznie osiemnastu – na czele z kard. Franciszkiem Macharskim i kard. Stanisławem Nagym z Krakowa, obok których wspomnieć też należy z osobna o 92-letnim emerytowanym ordynariuszu koszlikańsko-kołobrzeskim Ignacym Jeżu, wywodzącym się właśnie z prezbiterium górnośląskiego, który 43 lata wcześniej brał udział – i to w charakterze współkonsekratora – w pierwszej sakrze biskupa, jaka odbyła się w murach katedry Chrystusa Króla (o czym wyżej). Uroczystej mszy św. pontyfikalnej przewodniczył tego dnia nowy metropolita krakowski, abp Stanisław Dziwisz, natomiast święceń biskupich udzielił nominatowi metropolita katowicki Damian Zimoń, który jako główny konsekратор wystąpił wówczas po raz trzeci, wspólnie z pochodzącymi z Górnego Śląska i należącymi niegdyś do tutejszego prezbiterium ordynariuszami: legnickim Stefanem Cichym i tarnowskim Wiktorem Skworcem. Była to zarazem pierwsza konsekracja hierarchy ustanowionego do posługi w Kościele katowickim w niedawno rozpoczętym III tysiącleciu dziejów chrześcijaństwa.

²⁹ M.in.: „Wiadomości Archidiecezjalne. Organ Urzędowy Kurii Metropolitalnej w Katowicach” 1998, 66, nr 9, s. 387–394; „Tygodnik Powszechny” 1998, 52, nr 38 z 20 września, s. 2; „Biuletyn KAI” 1998, 6, nr 38 z 22 września, s. 17; „Revue des Ordinations Episcopales” 1999, nr 8, s. 24, nr 134. Zob. nadto: G. P o l a k, *Kto jest kim w Kościele...*, s. 51; *Leksykon Kościoła katolickiego w Polsce...*, s. 61.

Sakry pasterzy Kościoła katowickiego (1925/1926–2005/2006)

Imię i nazwisko	Lata pasterzowania	Data sakry	Miejsce sakry	Główny konsekратор	Współkonsekраторzy
1	2	3	4	5	6
ORDYNARIUSZE					
August Józef Hlond	1925–1926	3 I 1926	katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach	Aleksander Kakowski, arcybiskup metropolita warszawski, kardynał	Anatol Nowak, biskup ordynariusz przemyski; Stanisław Łukomski, biskup tytularny Sicca Veneria i pomocniczy poznański
Arkadiusz Marian Lisiecki	1926–1930	24 X 1926	archikatedra Wniebowzięcia NMP w Gnieźnie	August Hlond, arcybiskup metropolita gnieźnieński i poznański	Stanisław Wojciech Okoniewski, biskup koadiutor chełmiński; Antoni Laubitz, biskup tytularny Jasus i pomocniczy gnieźnieński
Stanisław Adamski	1930–1967	26 X 1930	archikatedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Poznaniu	August Hlond, arcybiskup metropolita gnieźnieński i poznański, kardynał	Antoni Laubitz, biskup tytularny Jasus i pomocniczy gnieźnieński; Walenty Dymek, biskup tytularny Madytus i pomocniczy poznański
Herbert Bednorz	1967–1985 (1950–1967 koadiutor)	24 XII 1950	prokatedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach	Stanisław Adamski, biskup ordynariusz śląski (katowicki)	Teodor Kubina, biskup ordynariusz częstochowski; Juliusz Bieniek, biskup tytularny Dascylium i pomocniczy śląski (katowicki)
Damian Zimoń	od 1985	29 VI 1985	katedra Chrystusa Króla w Katowicach	Józef Glemp, arcybiskup metropolita gnieźnieński i warszawski, kardynał	Franciszek Macharski, arcybiskup metropolita krakowski, kardynał; Jerzy Stroba, arcybiskup metropolita poznański; Józef Kurpas, biskup tytularny Orisa i pomocniczy katowicki
SUFRAGANI					
Teofil Aleksander Bromboszcz	1934–1937	3 VI 1934	kościół Najśw. Serca Pana Jezusa w Mysłowicach	Stanisław Adamski, biskup ordynariusz śląski (katowicki)	Teodor Kubina, biskup ordynariusz częstochowski; Józef Gawlina, biskup tytularny Mariamme i polowy Wojska Polskiego

1	2	3	4	5	6
Juliusz Bieniek	1937–1978	25 IV 1937	katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach	Stanisław Adamski, biskup ordynariusz śląski (katowicki)	Józef Gawlina, biskup tytularny Mariamme i połowy Wojska Polskiego; Antoni Zimniak, biskup tytularny Dionysiana i pomocniczy częstochowski
Józef Benedykt Kurpas	1962–1991	24 II 1963	katedra Chrystusa Króla w Katowicach	Herbert Bednorz, biskup tytularny Bulla Regia i koadiutor śląski (katowicki)	Juliusz Bieniek, biskup tytularny Dascylium i pomocniczy śląski (katowicki); Ignacy Jeż, biskup tytularny Alma Maritima i pomocniczy gnieźnieński (gorzowski)
Czesław Domin	1970–1992	15 VIII 1970	katedra Chrystusa Króla w Katowicach	Herbert Bednorz, biskup ordynariusz katowicki	Juliusz Bieniek, biskup tytularny Dascylium i pomocniczy katowicki; Józef Kurpas, biskup tytularny Orisa i pomocniczy katowicki
Janusz Edmund Zimniak	1980–1992	4 XI 1980	katedra Chrystusa Króla w Katowicach	Herbert Bednorz, biskup ordynariusz katowicki	Józef Kurpas, biskup tytularny Orisa i pomocniczy katowicki; Czesław Domin, biskup tytularny Dagnum i pomocniczy katowicki
Gerard Bernacki	od 1988	16 IV 1988	katedra Chrystusa Króla w Katowicach	Damian Zimoń, biskup ordynariusz katowicki	Stanisław Nowak, biskup ordynariusz częstochowski; Alfons Nossol, biskup ordynariusz opolski
Piotr Libera	od 1996	6 I 1997	bazylika św. Piotra w Rzymie na Watykanie	Jan Paweł II, papież	Giovanni Battista Re, arcybiskup tytularny Forum Novum, substytut Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej ds. Ogólnych; Miroslav Stefan Marusyn, arcybiskup tytularny Cadi, sekretarz Kongregacji Kościołów Wschodnich

1	2	3	4	5	6
Stefan Cichy	1998–2005	12 IX 1998	archikatedra Chrystusa Króla w Katowicach	Damian Zimoń, arcybiskup metropolita katowicki	Stanisław Szymecki, arcybiskup metropolita białostocki; Wiktor Skworc, biskup ordynariusz tarnowski
Józef Piotr Kupny	od 2005	4 II 2006	archikatedra Chrystusa Króla w Katowicach	Damian Zimoń, arcybiskup metropolita katowicki	Stefan Cichy, biskup ordynariusz legnicki; Wiktor Skworc, biskup ordynariusz tarnowski

* * *

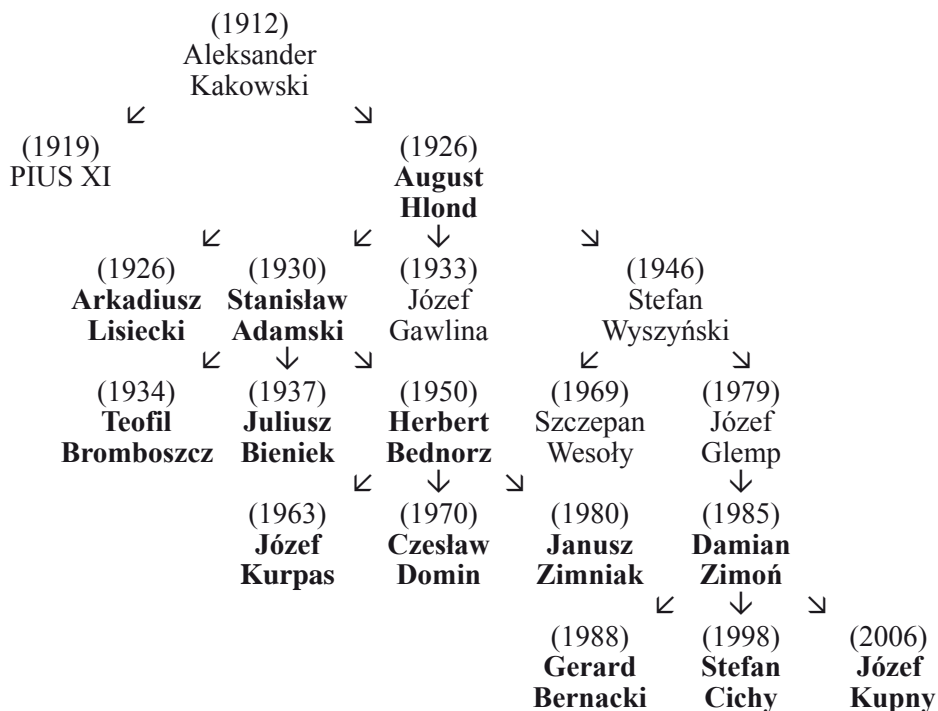
Drugą, krótszą część naszej analizy stanowić będzie – stosownie do poczynionej na początku zapowiedzi – przyporządkowanie wszystkich wskazanych wyżej hierarchów Kościoła górnośląskiego do wyróżnianych w literaturze przedmiotu linii sukcesji apostolskiej³⁰. Reprezentują oni dwie linie, to jest polską (Uchańskiego)

³⁰ Z publikacji na ten temat zob. m.in.: W. Maziere Brady, *The Episcopal Succession in England, Scotland and Ireland A.D. 1400 to 1875*, vol. 1–3, Rome 1876–1877 [reprint 1971]; K. Engelbert, *Die apostolische Sukzession schlesischer Priester*, „Archiv für schlesische Kirchengeschichte” 1966, 24, s. 279–282; J. Restrepo Posada, *Genealogia Episcopal de la Jerarquía Ecclesiástica en los Países que formaron la Gran Colombia (1513–1966)*, Bogotá 1966; F. Nagy, *La comune genealogia episcopale di quasi tutti gli ultimi Papi (1700–1978)*, „Archivum Historiae Pontificiae” 1979, 17, s. 434–453; L. de Echeverría, *Episcopologio Español Contemporáneo (1868–1985)*, Salamanca 1986; C. N. Bransom, *Ordinations of U.S. Catholic Bishops 1790–1989*, Washington 1990; V. Guitarte Izquierdo, *Episcopologio Español (1700–1867). Españoles Obispos en España, América, Filipinas y otros Países*, Castellón de la Plana 1992; tenże, *Episcopologio Español (1500–1699). Españoles Obispos en España, América, Filipinas y otros Países*, Castellón de la Plana 1994. W języku polskim zob.: K. Doła, *Sukcesja apostolska w diecezji opolskiej*, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” 1975, 5, s. 5–9; B. Kumor, *Z sukcesji święceń biskupich papieża Jana Pawła II*, „Zeszyty Naukowe KUL” 1979, 22, nr 1–3, s. 147–150; H. J. Kaczmarski, *Sukcesja apostolska Zbigniewa Józefa Kraszewskiego i jego związku z sukcesją święceń biskupich papieża Jana Pawła II*, [w:] *Maria vincit. Dwudziestopięćcielecie posługi pasterskiej księdza biskupa Zbigniewa Józefa Kraszewskiego*, Warszawa 1995, s. 75–80; «Genealogia biskupia» papieża Jana Pawła II, wyd. [K. R. Prokop], „Przegląd Kalwaryjski” 1998, 5, s. 58–62; H. J. Kaczmarski, *Sukcesja apostolska papieży od XVI wieku do czasów najnowszych*, „Saeculum Christianum” 1999, 6, nr 1, s. 229–244; tenże, *Biskupi polscy XX wieku. Wykaz chronologiczny biskupów polskich żyjących w dwudziestym stuleciu oraz wykaz miejsc ich święceń biskupich wraz z nazwiskami konsekratorów głównych*, „Saeculum Christianum” 2000, 7, nr 1, s. 251–259; R. T. Prinke, *Drzewa dziedzictwa. Od archaicznej metafory do struktury informacyjnej (na marginesie zainteresowań badawczych prof. Jerzego Wisłockiego)*, „Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej” 2001, 25, s. 39–49; K. R. Prokop, *Linia sukcesji apostolskiej biskupa kamienieckiego Jana Olszańskiego*, [w:] *Pasterz i twierdza. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Biskupowi Janowi Olszańskiemu, ordynariuszowi diecezji w Kamieniu Podolskim*, pod red. J. Wołczańskiego, Kraków–Kamieniec Podolski 2001, s. 189–197; tenże, *Linie sukcesji apostolskiej biskupów Pomorza Zachodniego w okresie po drugiej wojnie światowej (1945–2000)*, „Przegląd Zachodniopomorski” 2001, 16/45/, z. 3, s. 139–148; tenże, *Sakry biskupów Kościoła poznańskiego w XIX i XX stuleciu*, „Forum Naukowe. Prace Historyczno-Politologiczne” 2002–2003, R. VII, z. 2(15), s. 241–254; M. Różański, *Sukcesja apostolska biskupów łódzkich*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 2002, 11/12, s. 169–175; K. Doła, *Linia sukcesji apostolskiej księdza biskupa Pawła Stobrawy*, „Wiadomości Urzędowe Diecezji Opolskiej” 2003, 58, nr 6, s. 255–258; K. R. Prokop, *Sukcesja apostolska pasterzy Kościoła katolickiego na Pomorzu*

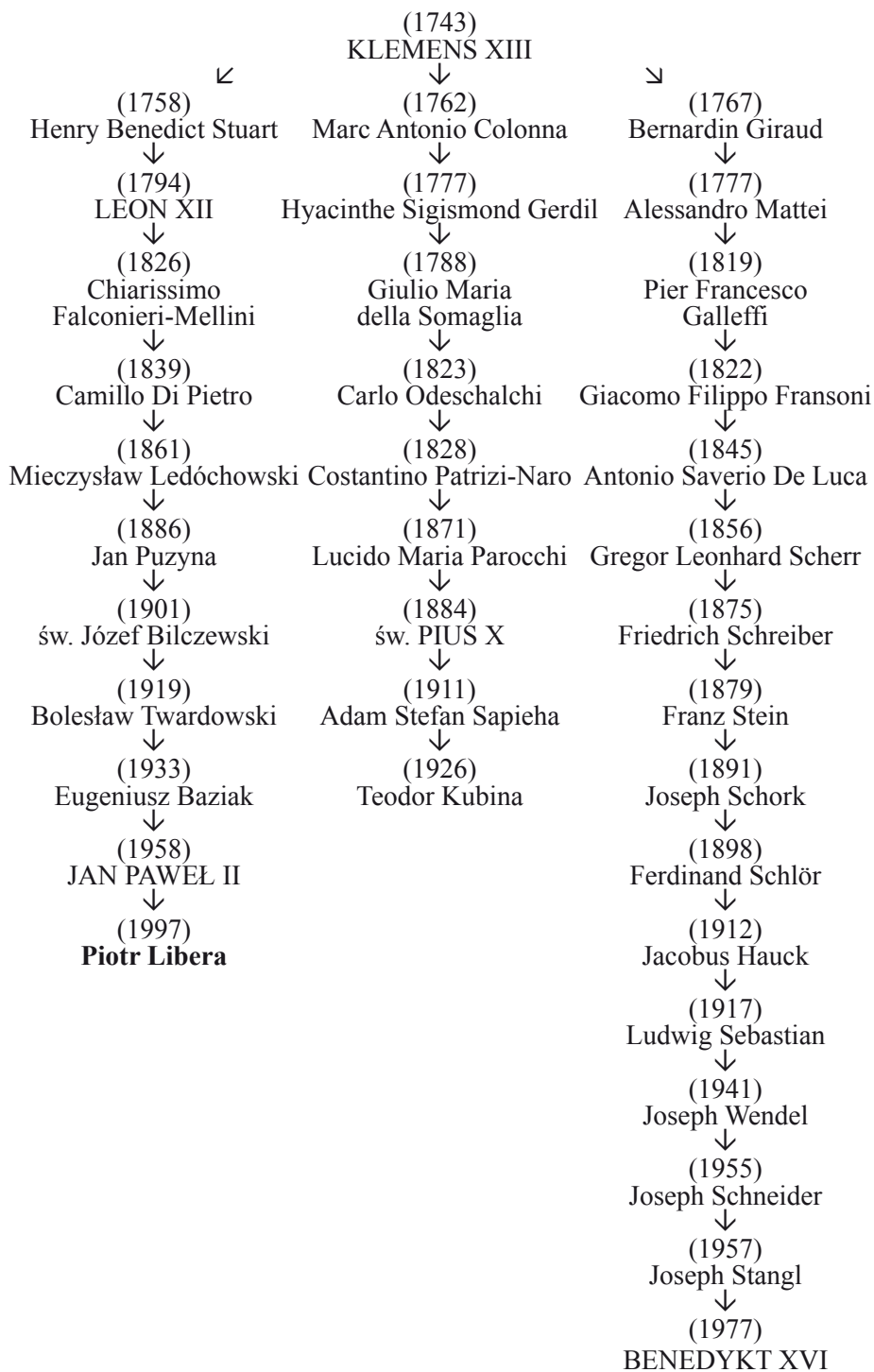
i rzymską (Rebiby), do których też należą wszyscy pozostali członkowie współczesnego Episkopatu Polski, jako że jakiegokolwiek inne nie mają aktualnie w tym gronie swych przedstawicieli. Większościowa na gruncie polskim jest właśnie „rodzima” linia Uchańskiego, zwana tak od nazwiska zmarłego w 1581 r. prymasa Jakuba Uchańskiego, który sam święcenia biskupie otrzymał 20 III 1552 r. w Piotrkowie (niestety, nie wiemy, jak dotąd, z czyich rąk, choć najbardziej prawdopodobna jest tu osoba prymasa Mikołaja Dzierzgowskiego). Miano „rodzima” ujęliśmy powyżej w cudzysłów, bowiem niewątpliwie pośród owych nieznanych nam poprzedników jej ogniwi, polscy hierarchowie tworzą tylko końcowy (patrząc z perspektywy połowy XVI stulecia) odcinek owej linii, wcześniej natomiast byli to biskupi innych nacji, poprzez których – gdyby tylko pozwalały na to źródła – doszlibyśmy do czasów apostołskich. Nie inaczej jest i z linią Rebiby, „urywającą się” na prekonizowanym w 1541 r. tytularnym biskupem Amiclei Scypionie Rebibie, który później, w 1555 r., został członkiem Kolegium Kardynalskiego (zmarł w 1577 r., a zatem jest to postać współczesna Jakubowi Uchańskiemu, od którego był młodszy jedynie o dwa lata). Być może, że obie te linie łączą się gdzieś jeszcze nawet na przełomie średniowiecza i nowożytności, jakkolwiek nie jest wykluczone, że owego wspólnego ogniwa należałoby poszukiwać jednak o wiele dalej w głąb wieków średnich. Tak czy inaczej badaczom nie udało się dotychczas linii tych połączyć, stąd też trzeba je z konieczności rozpatrywać osobno.

Zacniemy zatem od linii polskiej, do której przyporządkować da się aż trzynastu spośród uwzględnionych tu czterestu hierarchów, a mianowicie (wyliczając w porządku chronologicznym – wedle starszeństwa sakry): Augusta Hlonda, Arkadiusza Lisieckiego, Stanisława Adamskiego, Teofila Bromboszcza, Juliusza Bieńka, Herberta Bednorza, Józefa Kurpasa, Czesława Domina, Janusza Zimniaka, Damiana Zimonia, Gerarda Bernackiego, Stefana Cichego i Józefa Kupnego. Obrazuje to poniższy schemat, na którym pogrubioną czcionką wyróżniono ordynariuszy i sufraganów katowickich (data w nawiasie to rok konsekracji). Uwzględniono tu również osobę papieża Piusa XI, który erygował biskupstwo ze stolicą w Katowicach, a zarazem jest, jak dotychczas, jedynym namiestnikiem Chrystusowym reprezentującym linię polską.

Zachodnim w latach 1821(1811)–1945, „Przegląd Zachodniopomorski” 2004, 19/48/, z. 4, s. 35–43; tenże, *Sakry metropolitów gnieźnieńskich w XVIII i XIX stuleciu (1681/1688–1915)*, „Studia Gnesnensia” 2004 [druk: 2005], 18, s. 87–120; tenże, *Sukcesja apostolska pasterzy Kościoła przemyskiego w XIX i XX stuleciu*, „Premisla Christiana” 2004–2005, 11, s. 189–219; tenże, *Sukcesja apostolska biskupów Kościoła rzymsko-katolickiego na Dolnym Śląsku po roku 1945 (archidiecezja wrocławska i diecezja legnicka)*, [w:] *Ludzie wrocławskiego Kościoła po II wojnie światowej – w 30-lecie śmierci kardynała Bolesława Kominka*, pod red. I. Deca, K. Matwijowskiego i J. Patera, Wrocław 2005, s. 15–28; tenże, *Sukcesja apostolska biskupów i arcybiskupów wileńskich oraz białostockich w XIX i XX stuleciu*, „Rocznik Teologii Katolickiej” 2005, 4, s. 165–210; tenże, *Konsekracje i sukcesja apostolska ordynariuszy oraz sufraganów płockich w XIX i XX stuleciu (1805–1999)*, „Studia Płockie” 2005, 33, s. 173–210; tenże, *Sakry i sukcesja apostolska gnieźnieńskich biskupów pomocniczych w XVIII i XIX oraz pierwszych dekadach XX stulecia (do roku 1939)*, „Studia Gnesnensia” 2005, 19, s. 247–282 [dalsze opracowania z tej problematyki, pióra autora obecnego artykułu, w druku].

Z wyjątkiem pierwszego z uprzednio wyliczonych hierarchów, wszyscy pozostali zawdzięczają – bezpośrednio lub pośrednio – swą przynależność do tejże linii sukcesji święceń biskupich wymienionemu na początku Augustowi Hlondowi, który sakrę otrzymał z rąk kard. Aleksandra Kakowskiego. Właśnie w związku z powyższym wyartykułowano uprzednio tak wyraziście podnoszoną przez współczesnych kwestią niedopełnienia konsekracji pierwszego ordynariusza śląskiego przez abp. Adama Stefana Sapiechę, którego – jako metropolitę prowincji kościelnej obejmującej nowo erygowaną diecezję ze stolicą w Katowicach – uważano za hierarchę legitymującego się najbardziej uzasadnionym tytułem dla udzielenia święceń biskupich Augustowi Hlondowi. W takim przypadku zarówno A. Hlond, jak i wszyscy przez niego konsekrowani członkowie episkopatu nie reprezentowaliby linii polskiej (Uchańskiego), lecz linię rzymską (Rebiby), do której też przypisać można zdecydowaną większość papieży z kilku ostatnich stuleci, a w tej liczbie również Jana Pawła II i Benedykta XVI. Stało się jednak inaczej i w gronie dotychczasowych pasterzy Kościoła katowickiego ma ona jednego tylko przedstawiciela, mianowicie biskupa pomocniczego Piotra Libere, którego sukcesję ukazano poniżej, na drugim schemacie. Dodatkowo uwzględniono w nim również wspomnianych tu kilkakrotnie kard. Adama Stefana Sapiechę i konsekrowanego przezeń pierwszego ordynariusza częstochowskiego Teodora Kubinę, wywodzącego się z prezbiterium górnośląskiego, jak również aktualnego papieża Benedykta XVI.

W niejednym już opracowaniu nie omieszkalem podkreślić, że ów podział na rozmaite linie sukcesji święceń biskupich ma znaczenie czysto poznawcze, służąc uporządkowaniu i systematyzacji wiadomości wyłaniających się z dostępnych nam świadectw źródłowych. Zupełnie natomiast bezprzedmiotowe byłoby ewentualne rozwodzenie się nad tym, którą z owych linii można by poczytywać – po ludzku rzecz ujmując – za „zaszczytniejszą” (przez wzgląd na liczbę świętych i błogosławionych, papieży, kardynałów, itd.), wszystkie one bowiem – zgodnie z nauczaniem Kościoła – prowadzą aż do Kolegium Apostołów, a tym samym każdy współczesny biskup katolicki legitymuje się nieprzerwanym ciągiem sukcesji, liczącym już dwa tysiące lat.

LA SUCCESSIONE APOSTOLICA DEI PASTORI DELLA CHIESA DI KATOWICE (1925/1926–2005/2006)

S o m m a r i o

Nel presente articolo sono state raccolte insieme e descritte le informazioni riguardanti le ordinazioni episcopali (luogo, tempo e circostanze) dei successivi vescovi ordinari (poi arcivescovi metropolitani) ed ausiliari di Katowice. I pastori della Chiesa di Katowice, presi qui in considerazione, sono (nell'ordine cronologico): Augusto Hlond (consacrato 1926, ordinario 1925–1926, poi arcivescovo metropolita di Gniezno e Poznań, primate di Polonia e cardinale), Arcadio Lisiecki (consacrato 1926, ordinario 1926–1930), Stanisław Adamski (consacrato 1930, ordinario 1930–1967), Teofil Bromboszcz (consacrato 1934, ausiliare 1934–1937), Giulio Bieniek (consacrato 1937, ausiliare 1937–1978), Erberto Bednorz (consacrato 1950, coadiutore 1950–1967, ordinario 1967–1985), Giuseppe Kurpas (consacrato 1963, ausiliare 1962–1991), Cesław Domin (consacrato 1970, ausiliare 1970–1992, poi vescovo ordinario di Koszalin–Kołobrzeg), Janussio Zimniak (consacrato 1980, ausiliare 1980–1992, poi vescovo ausiliare di Bielsko-Biała–Żywiec), Damiano Zimoń (consacrato 1985, ordinario dal 1985, arcivescovo metropolita dal 1992) Gerardo Bernacki (consacrato 1988, ausiliare dal 1988), Pietro Libera (consacrato 1997, ausiliare dal 1996, anche segretario generale del Episcopato Polacco – dal 1998), Stefano Cichy (consacrato 1998, ausiliare 1998–2005, poi vescovo ordinario di Legnica) e Giuseppe Kupny (consacrato 2006, ausiliare dal 2005). Ulteriormente è stata presentata nel presente articolo la questione principale delle linee di successione apostolica dei vescovi trattati nel quadro di questa elaborazione. Cioè A. Hlond, A. Lisiecki, S. Adamski, T. Bromboszcz, G. Bieniek, E. Bednorz, G. Kurpas, C. Domin, J. Zimniak, D. Zimoń, G. Bernacki, S. Cichy e G. Kupny appartengono alla linea polacca del primate Giacomo Uchański, invece soltanto P. Libera appartiene (come il Papa Benedetto XVI) alla linea romana del cardinale Scipione Rebiba. I suoi scelti legami sono stati mostrati negli schemi grafici aggiunti al testo.